

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyvistä laeista

Kaupunginhallitus 15.12.2025
1319/00.04.00/2025

Valmistelija: hallintojohtaja Anni Hakala, etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 9.1.2026.

Valtiovarainministeriö asetti 17.1.2025 Kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisen ja julkisyhteisöjen ostolaskutietojen julkaisemisen hankkeen toimikaudelle 17.1.2025 – 1.5.2027. Hanketta johtaa ja lainvalmistelusta vastaa valtiovarainministeriö. Tietovarannon teknisestä toteuttamisesta vastaa Valtiokonttori. Hanke on osa Hankinta-Suomi-toimenpideohjelmaa.

Lakimuutoksen tausta ja tavoitteet

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on asetettu lukuisia julkisiin hankintoihin liittyviä tavoitteita, jotka tähtäävät markkinoiden toimivuuden parantamiseen, julkisten hankintojen tiedolla johtamisen edistämiseen sekä julkisen talouden vahvistamiseen. Hallituksen ohjelmassa on tunnistettu tarve perustaa kansallinen hankintatietokanta, säätää julkisyhteisöjen ostolaskutiedot keskitetysti julkaistavaksi sekä parantaa kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietojen vertailukelpoisuutta. Lisäksi kansallisessa julkisten hankintojen strategiassa on asetettu tavoitteeksi Suomen edelläkävijyys hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä ja Avoimen hallinnon viidennessä toimintaohjelmassa tavoitteeksi on asetettu julkisen hallinnon ostolaskudatan avaamisen edistäminen myös kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon tavoitteena on kerätä yhteen keskeiset julkisia hankintoja ja ostoja koskevat tiedot julkisyhteisöiltä sekä mahdollistaa tietojen yhdistäminen, vertailu ja jakelu. Valtiovarainministeriön mukaan tietojen keräämisessä otetaan huomioon tiedon turvallisuuteen ja liikesalaisuuksiin liittyvät erityispiirteet. Tietovarannon avulla muodostetaan tietopohja, joka kattaa keskeiset tiedot julkisen hankinnan koko elinkaaren ajalta.

Lakimuutoksen vaikutukset kuntiin

Lakimuutoksessa esitetään kilpailutustunnisteen lisäämistä hankintalain tai erityisalojen hankintalain mukaisille laskuille. Muutos voi parantaa hankinnan elinkaaren seuranta ja mahdollistaa hankintatietojen analysointia entistä paremmin. Hallitusohjelmassa todetaan, että uudet ja laajenevat tehtävät korvataan täysimääräisesti, mutta hallituksen esityksessä viitataan tekniseen taloustietojen yhtenäistämiseen ja sitä kautta vanhaan tehtävään. Kuntien näkökulmasta kyseessä on kuitenkin selkeästi uusi tai vähintään laajeneva tehtävä. Esityksessä lisätään kokonaan uusia raportointivelvoitteita ja samalla perustetaan toimitettaville tiedoille täysin uusi tietovaranto. Nämä uudistukset tuottavat sekä kertaluontoisia että jatkuvia kustannuksia, jotka tulee korvata kunnille täysimääräisenä. Hallituksen esityksessä uudistuksen aiheuttamien kustannusten taso on arvioitu vaillinaisesti ja hallinnolliset kustannukset on

kuvattu vähäisinä. Kuitenkin uudistuksen myötä syntyy väistämättä erilaisia järjestelmäkustannuksia, kun taas uudistuksella tavoitellut säästöt ovat välillisiä.

Luonnos hallituksen esityksestä ei myöskään huomioi riittävällä tasolla nykyistä turvallisuustilannetta ja niitä riskejä, joita liian avoimesta hankinta- ja ostolaskutietojen julkaisusta voi seurata.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Päätös